

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Sociāli atbildīga publiskā iepirkuma vadlīnijas piemēri

Izglītojošo, mācību programmu, lekciju, semināru, konferenču organizēšana

Digitālā mācību programma **piekļūstama plašākam** personu lokam, t.sk. personām ar invaliditāti, piemēram, prasība par digitālā satura piekļūstamību (tulkošana zīmju valodā, subtitrēšana, reāllaika transkripcija).

Pakalpojuma sniegšanas vieta/vide piekļūstama un lietojama **patstāvīgi cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti** (redzes, dzirdes, kustību, garīga rakstura).

Klātienē pasākuma vai pakalpojuma norises vietas vides un informācijas piekļūstamība cilvēkiem ar funkcionēšanas ierobežojumiem, **nepieciešamības gadījumā nodrošinot tehnisko risinājumu nomu** (piemēram, pārvietojamais panduss, pacēlājs, norādes, indukcijas cilpas u.c.) par ko tiek informēti pasākuma dalībnieki.

Skat. apvienības “Apeirons” metodisko materiālu vides pieejamības nodrošināšana publiskās ēkās un ārējā vidē pēc universālā dizaina principiem, pieejams:

[apeirons_vides_pielagosana_1510306096.pdf](#)

Kafijas pauzēs piedāvāti **risinājumi** un produkti cilvēkiem ar laktozes nepanesamību, celiakiju utml.

Pasākuma vieta ērti sasniedzama ar sabiedrisko transportu.

Pielāgojumi pasākuma programmā un dalībnieku **ērtībām** – pārtraukumi pietiekami ilgi, lai cilvēki ar hroniskām veselības problēmām varētu atpūsties; alternatīvas sēdvietu iespējas – iespēja izvēlēties sēdēšanu ar muguras balstu vai citus pielāgojumus; pieejamas klusuma telpas dalībniekiem ar sensorām jūtībām vai citām īpašām vajadzībām.

Aptaujas veikšana

Aptaujas piekļūstamība dažādām sabiedrības grupām, tostarp personām ar invaliditāti, cilvēkiem ar dažādiem valodas zināšanu līmeņiem (aptauju satura pielāgošana, piemēram, paredzot lielāku anketas teksta izmēru vai augsta kontrasta dizainu).

Digitālās informācijas satura piekļūstamība cilvēkiem ar funkcionēšanas ierobežojumiem, **izmantojot vairākus sensoros kanālus** (nodrošinātas alternatīvas iespējas vizuāliem, audio, runas un taustāmiem elementiem), t.sk., materiāla programmatūra savietojama ar ES atzītām individuālām IT palīgierīcēm cilvēkiem ar funkcionēšanas ierobežojumiem.

Alternatīvās atbildēšanas metodes cilvēkiem, kuri nevar aizpildīt standarta anketu (telefonintervija, viegli saprotama valoda cilvēkiem ar kognitīviem traucējumiem).

Video vai vizuālā **instrukcija**, kā **pareizi** aizpildīt aptauju.

Iespēja izmantot **asistentu** aptaujas aizpildīšanai.

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Sociāli atbildīga publiskā iepirkuma vadlīnijas piemēri

Pētījumu veikšana

Ja pētījumā tiek veikta aptauja vai intervija, **jānodrošina** aptaujas **pieklūstamība**, **pielāgots** saturs utt. (skat. piemērus sadaļā “aptauju veikšana”).

Pētījuma rezultāts (kopsavilkums) pieejams **vairākās valodās**, sākotnēji izvērtējot, vai šāda informācija vairākās valodās ir nepieciešama.

Pētījuma rezultāti **viegli uztveramā** formātā – galvenie secinājumi jāsniedz ne tikai akadēmiskā valodā, bet arī vieglā valodā un saprotamā veidā sabiedrībai. Ja tiek veidotas infografikas- tām ir jāpievieno tekstuālais apraksts utml.

Plašāka sabiedrības iesaiste – pētījuma metodoloģija ietver sabiedrības iesaistes komponenti (attiecīgi nodrošināta pieklūstamība tikšanās vietai).

Atklātība un rezultātu **pieklūstamība** – publiski pieejami rezultāti, brīvpiekļuves (OPEN ACCESS) nodrošināšana.

Skat.: <https://www.openaccess.nl/en/what-is-open-access>

IT sistēmu izstrāde

IT sistēma nodrošina pieklūstamību cilvēkiem ar invaliditāti (redzes, dzirdes, kustību un kognitīviem traucējumiem).

Skat.: <https://www.acquia.com/blog/tools-web-accessibility-for-disability>
<https://www.varam.gov.lv/lv/timeklvietnu-pieklustamibas-vadlinijas>

Izstrādājot uz tīmekļvietnes un mobilajām ierīcēm izmantojamus pakalpojumus iedzīvotājiem, nodrošināts **pieklūstamības princips** un iespēja **vienlīdzīgi** ar citiem saņemt pakalpojumu cilvēkiem ar kustību, dzirdes, redzes un garīga rakstura traucējumiem, kā arī cilvēkiem ar zemām digitālajām prasmēm.

Digitālās informācijas satura pieklūstamība cilvēkiem ar funkcionēšanas ierobežojumiem, izmantojot **vairākus** sensoros kanālus (nodrošinātas **alternatīvas** iespējas vizuāliem, audio, runas un taustāmiem elementiem), t.sk., materiāla programmatūra savietojama ar ES atzītām individuālām IT palīgierīcēm cilvēkiem ar funkcionēšanas ierobežojumiem.

Studentu – praktikantu **iesaiste** iepirkuma līguma izpildē.

Veselības veicināšanas pasākumi: atkarību mazināšana, fizisko aktivitāšu veicināšana, traumatisma mazināšana, psihiskās veselības veicināšana

Minētie iepirkumu priekšmeti pēc būtības atzīstami par sociāli atbildīgiem, vienlaikus pasūtītājs var paredzēt **papildu** risinājumus, piemēram, pasākumu norises vietās, kur nodrošināta vides pieklūstamība (t.sk. labierīcības personām ar invaliditāti); pasākumi hibrīdrežīmā (iespēja pieslēgties attālināti); pasākumi, kas piemēroti cilvēkiem ar dažādiem funkcionēšanas traucējumiem (redzes, dzirdes, kustību, garīga rakstura); veselības apdrošināšana pasniedzējiem.

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Sociāli atbildīga publiskā iepirkuma vadlīnijas piemēri

Būvprojekta izstrāde/būvdarbi

Papildus būvnormatīvā LBN 200-21 noteiktajam, projekta ietvaros īstenotas labās prakses darbības, kas īpaši veicina vides un informācijas piekļūstamību cilvēkiem ar funkcionēšanas ierobežojumiem. Piemērus skatīt Labklājības ministrijas izstrādātajos materiālos par vides un informācijas piekļūstamības labās prakses un nepārdomātu risinājumu piemēriem.

Pieejams šeit: <https://www.lm.gov.lv/lv/labas-prakses-piemeri-2>

Plānojot būves dizainu, ņemts vērā **daudzveidības** un **iekļaušanas** princips, balstoties uz cilvēku ar funkcionēšanas ierobežojumiem vajadzībām ne vien uz fizisku piekļūšanu būvei, bet arī uz **specifiskām** vajadzībām attiecībā uz būves noformējumu, lietojamību un funkciju.

Mazaizsargātu grupu **iekļaušana** būvniecības līguma izpildē, studentu prakses vietu nodrošināšana.

Nodrošinātas vides piekļūstamības prasības - var tikt paredzēts kāds no **universālā** dizaina elementiem (vai vairāki), piemēram, noteikts, ka jānodrošina orientēšanos telpā ar informatīvo materiālu (norāžu, piktogrammu) sagatavošanu un precīzu izvietojumu, mākslīgajam apgaismojumam jānodrošina labu krāsu atveidojumu, t.i., ir ieteicami gaismas avoti ar krāsu renderēšanas indeksu Ra (krāsas atveides indekss), kas mākslīgo apgaismojumu maksimāli pietuvina dabīgajam, gaismas ķermeņu slēdži pielāgoti cilvēkiem ar locītavu saslimšanām un atrodas atbilstošā augstumā; prasības sienu krāsojumam – krāsu kontrastu izmanto drošībai, lai noteiktu priekšmetu malas vai robežas (piemēram, kāpnes, durvis, margas u.c.). Krāsu vai tās toņus izmanto, lai vizuāli noteiktu telpas robežas (sienas, grīdas robeža).

Plašāk skat.:

https://www.lm.gov.lv/sites/lm/files/data_content/pieejamiba_12042018_lm_vadlinijas1.pdf un <https://www.redzigaismu.lv/lv/lasitvairak/universalais-dizains-ko-tas-nozime>

Nodrošināts, ka visi darbinieki strādā **drošos** un veselībai **nekaitīgos** apstākļos (minētais kritērijs iekļauj mērķtiecīgas darbības, ko veic pasūtītājs, lai kopā ar izpildītāju risinātu konstatētās problēmas, piemēram, pasūtītājs sagatavo anonīmas anketas, kas jāizpilda darbiniekiem, kas darbojas konkrētajā būvobjektā – jautājumi par to, vai darbs objektā ir drošs, vai netiek radīti stresa apstākļi, vai nav novērota nepiedienīga uzvedība, cik organizēta un tīra ir darba vieta u.tml.).

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Sociāli atbildīga publiskā iepirkuma vadlīnijas piemēri

Tehnoloģiju/preču iegāde/piegāde/montāža

Iekārtas ar **viegli saprotamām** instrukcijām
(t.sk. instrukcijā izmantoti vizuāli piemēri).

Ievēroti krāsu universālā dizaina **principi**.
Skat.:

http://www.videspieejamiba.lv/lat/universalais_dizains/?doc=77

Noteikts, ka preču pielietojumam ir jābūt viegli
saprotam vai pielietojums var būt dažādos
veidos un atkarībā no katras personas
individuālām spējām.

Skat.:

https://www.lm.gov.lv/sites/lm/files/data_content/pieejamiba_12042018_lm_vadlinijas1.pdf

Piegāžu ķēžu **pārbaudes**, vai tiek ievērotas
cilvēktiesības un darba tiesības (darba
samaksa, darba drošība-īpaši, ja darbs ar
ķīmiskajiem produktiem, darba laiks, utt.)

Montāžas darbinieku **apmācība** par darba
drošību un vides aizsardzības normām.

Aprīkojums, kas **piemērots** arī cilvēkiem ar
invaliditāti (augstumā regulējami galdi,
krēsli, interaktīvās tāfeles, taktilie vai audio
mācību materiāli u.c.).

Komandējumi, braucieni

Prasība **mobilitātes** pakalpojumiem (piemēram, papildus tiek piedāvāti videi draudzīgi risinājumi
– velosipēdu noma, elektrisko skūteru noma u.tml.) ar mērķi **veicināt** veselīgu un kustīgu
dzīvesveidu.

Pretendentam jānodrošina, ka līguma izpildes laikā iestādē tiks izstrādāts **pretdiskriminācijas
plāns**, t.sk. izstrādāta kārtībā, kādā tiek iesniegtas sūdzības par iespējamo diskrimināciju un
kārtība, kādā tās tiek izskatītas, tostarp, sniegta atgriezeniskā saite sūdzības iesniedzējam.

Personas, kas **var** tikt nodarbinātas līguma izpildē, lai iepirkums tiktu uzskatīts par SAPI:

- ✖ personas ar invaliditāti;
- ✖ personas vecumā virs 55 gadiem;
- ✖ personas, kuras bijušas bez darba vismaz 12 mēnešus;
- ✖ personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu;
- ✖ personas, kurām līdz vecuma pensijai atlikuši ne vairāk kā divi gadi;
- ✖ personas vecumā līdz 29 gadiem (ieskaitot), kuras absolvējušas speciālo izglītības programmu.